

Projektowanie Efektywnych Algorytmów

Projekt

20/12/2022

259047 Szymon Leja

(4) Symulowane wyzarzanie

Spis treści	strona
Sformułowanie zadania	2
Metoda	3
Schemat blokowy algorytmu	5
Dane testowe	5
Procedura badawcza	6
Wyniki	9
Analiza wyników i wnioski	20

1. Sformułowanie zadania

Problem komiwojażera to problem, który polega na znalezieniu minimalnego cyklu Hamiltona w grafie, gdzie cykl Hamiltona to cykl w grafie, który odwiedza każdy wierzchołek tylko raz.

Można rozgraniczyć problem na dwa warianty w zależności od grafu opisującego problem – mianowicie, możemy rozpatrywać graf symetryczny, w którym przejście między wierzchołkiem A do wierzchołka B ma taki sam koszt jak przejście z wierzchołka B do wierzchołka A – symetryczny problem komiwojażera. Drugim wariantem, jest asymetryczny problem komiwojażera, koszt przejścia między dwoma wierzchołkami nie musi być taki sam.

W celu rozwiązania owego problemu stosuje się dwa typy algorytmów, dokładne i heurystyczne. Algorytmy dokładne w każdym wypadku zwrócą optymalną (minimalną) ścieżkę w grafie, natomiast czas wykonania takiego algorytmu zazwyczaj będzie bardzo duży i dla dużych instancji grafów wręcz niemożliwy lub po prostu nieopłacalny do wykonania. Algorytmy heurystyczne to grupa algorytmów, które nie dają pewności, że znaleziona ścieżka jest optymalna, natomiast czas wykonania algorytmu nawet dla dużych instancji jest znacząco niższy lub w ogóle możliwy do wykonania.

Zadanie polegało na opracowaniu, napisaniu i zbadaniu algorytmu symulowanego wyżarzania, który zalicza się do algorytmów heurystycznych. Złożoność algorytmu symulowanego wyżarzania, zależy od wartości, które zostaną dobrane do jego wykonania.

2. Metoda

Symulowane wyżarzanie jest algorytmem, który jest zainspirowany zjawiskami zachodzącymi w metalurgii – zwiększoną plastycznością metalu gdy ten jest bardziej rozgrzany. W algorytmie występuje parametr owej temperatury od której zależy czy gorsze uzyskane rozwiązanie zostanie przyjęte jako lepsze – im wyższa temperatura tym większa szansa na przyjęcie takiego wyniku, ma to na celu wyjście z minimum lokalnego naszego algorytmu.

Algorytm zaczyna rozwiązywanie problemu z losowym rozwiązaniem, jest wyliczany jego koszt i następnie przeszukuje przestrzeń lokalną w celu znalezienia bardziej optymalnego rozwiązania jedną z metod przeglądu sąsiedztwa. Jeżeli zostało napotkane lepsze rozwiązanie to zawsze zostaje uznane za najlepsze, jednak istnieją pewne prawdopodobieństwo, zależne od zadanej temperatury, że zostanie wybrane gorsze. Taki przegląd odbywa się w epoce, gdzie długość epoki to ilość takich przeglądów. Następnie algorytm „wychładza” swoją temperaturę jedną z metod wychładzania. Algorytm działa do czasu wychłodzenia do temperatury minimalnej.

- 1: Podanie grafu, temperatury początkowej T_0 , długości epoki Ep
- 2: Znalezienie losowego rozwiązania i wyliczenie jego kosztu - MK
- 3: **Dopóki** $T_0 > 1$
- 4: **POWTARZAJ** Ep razy
- 5: Przegląd sąsiedztwa wybraną metodą i wyliczenie nowego kosztu NK
- 6: **JEŻELI** $NK < MK$ minimalne
- 7: $MK = NK$
- 8: **W P.P.** wylosuj liczbę między $<0.0:1.0>$ i sprawdź czy jest mniejsza od $\exp\left(-\frac{NK-MK}{T}\right)$ jeśli tak to $MK = NK$
- 9: Obniż temperaturę wybraną metodą

Metody przeglądu sąsiedztwa zaimplementowane w algorytmie to:

2-zmiana – zamiana ze sobą dwóch wierzchołków, np:

$$1 \Rightarrow 2 \Rightarrow 3 \Rightarrow 4 \Rightarrow 5$$

zamienia się w:

$$4 \Rightarrow 2 \Rightarrow 3 \Rightarrow 1 \Rightarrow 5$$

zamiana po łuku – zamiana wierzchołków od początku do końca łuku o losowo
wybranych końcach:

$$1 \Rightarrow 2 \Rightarrow 3 \Rightarrow 4 \Rightarrow 5$$

zamienia się w:

$$4 \Rightarrow 3 \Rightarrow 2 \Rightarrow 1 \Rightarrow 5$$

Metody schładzania zaimplementowane w algorytmie to :
schładzanie **geometryczne** – opisane poniższym wzorem:

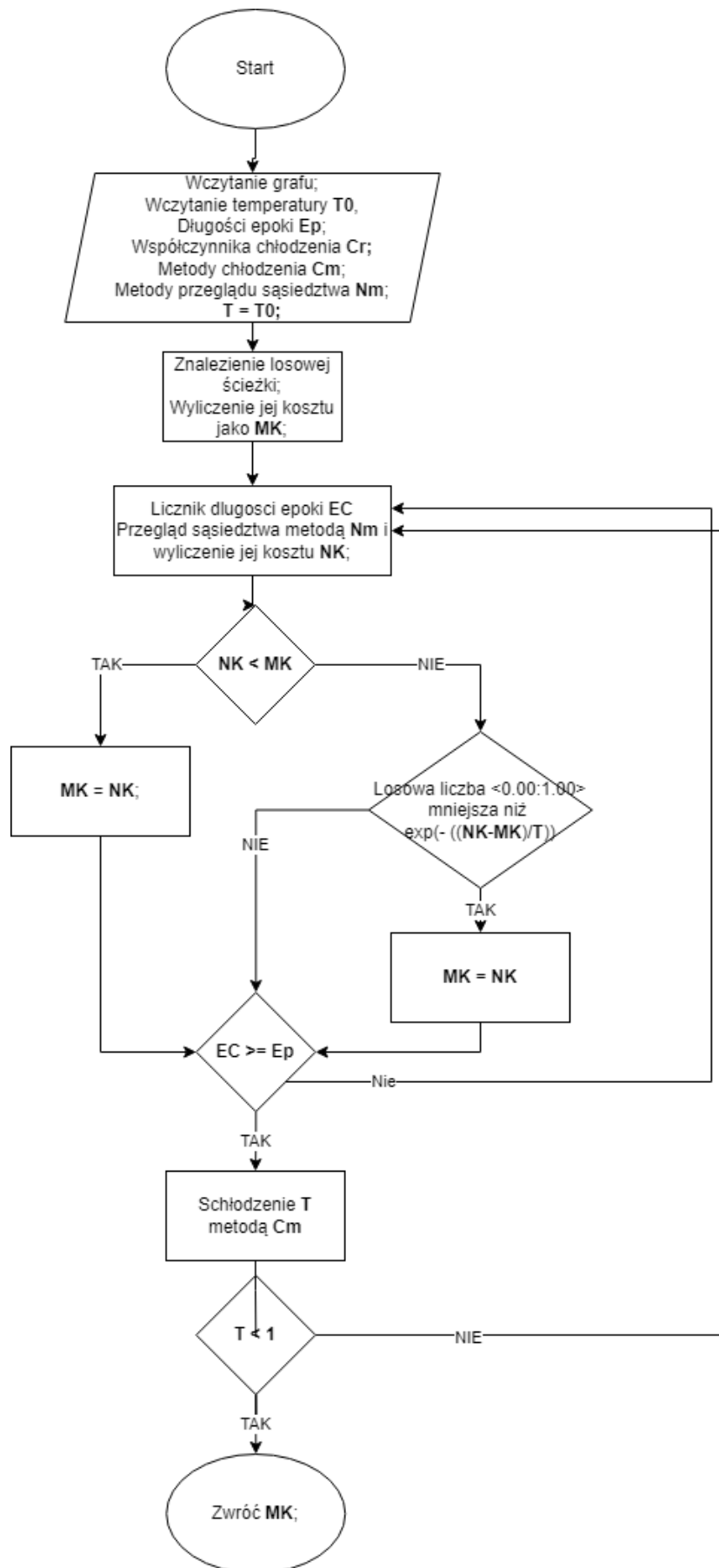
$$T = T * Cr^{Ep}$$

schemat chłodzenia **Boltzmann**

$$T = \frac{T}{(1 + \log(1 + Ep))}$$

Gdzie **T** to temperatura, a **Ep** to numer epoki.

3. Schemat blokowy algorytmu

4. Dane testowe

Do sprawdzenia poprawności algorytmu zastosowano następujący zestaw instancji:

- tsp_17
- tsp_26
- tsp_34
- tsp_39
- tsp_45
- tsp_53
- tsp_65
- tsp_70
- tsp_71
- gr_96.tsp
- kroA_100.tsp
- krop_124.atsp
- kroB_150.tsp
- pr_152.tsp
- ftv_170.atsp
- kroB_200.tsp
- rbg_323.atsp
- u2319.tsp

Pochodzące ze strony :

<http://jaroslaw.mierzwa.staff.iiar.pwr.wroc.pl/pea-stud/tsp/>

<http://comopt.ifl.uni-heidelberg.de/software/TSPLIB95/>

Testy były wykonywane na platformie:

AMD Ryzen 5 5600X 4.5 GHz,
16GB RAM DDR4 3800MHz CL16,
Kingston M.2 PCIe Gen4 NVMe KC3000
Windows 11

Czasy zostały mierzone przy pomocy standardowej biblioteki chrono w języku C++

5. Procedura badawcza

Liczba plików testowych została ograniczona z powodu dużej ilości zmiennych, które były testowane. Testy sprawdzały czas, koszt i straty w zależności od liczby wierzchołków, współczynnika wychładzania, długości epoki i temperatury startowej.

Program został uruchomiony z plikiem konfiguracyjnym *config.ini*, zawierający procedurę testową – każda linia była w następującym formacie:

<nazwa pliku> <ilość testów> <optimalny koszt>

Zawartość pliku config.ini:

tsp_17.txt 30 39
tsp_26.txt 30 937
tsp_34.txt 30 1286
tsp_39.txt 30 1530
tsp_45.txt 30 1613
tsp_53.txt 30 6905
tsp_65.txt 30 1839
tsp_70.txt 30 38673
tsp_71.txt 30 1950
gr_96.tsp 30 55209
kroA_100.tsp 30 21282
krop_124.atsp 30 36230
kroB_150.tsp 30 26130
pr_152.tsp 30 73682
ftv_170.atsp 30 2755
kroB_200.tsp 30 29437
rbg_323.atsp 30 1326

Dodatkowo został przetestowany jednorazowo plik:

u_2319.txt 1 234256

Każdy plik został przetestowany w konfiguracji:

- 2-Zmiana + wychładzanie geometryczne
- 2-Zmiana + wychładzanie Boltzmann
- Zmiana po łuku + wychładzanie geometryczne

- Zmiana po łuku + wychładzanie Boltzmann

Dodatkowo, każdy taki plik był testowany zapętłony, ze zwiększającą się temperaturą początkową i współczynnikiem wychładzania, gdzie wzór na temperaturę początkową to

$$T = 100 * N * I$$

gdzie N to liczba wierzchołków, a I to liczba iteracji. Współczynnik wychładzania zmieniał swoją wartość na taką, ze zwiększoną dokładnością, np.:

Iteracja 1 => Współczynnik = 0.9

Iteracja 2 => Współczynnik = 0.99

Na początku testowania została przeprowadzony test kontrolny każdego pliku sprawdzający wyniki dla $T = 1000$ i Współczynnika $Cr = 0.999$.

W celu zbadania wpływu długości epoki na wyniki, dodawano 1/5 docelowej wartości długości epoki do aktualnej długości epoki – gdzie docelowa długość epoki to:

$$Ep = N * 150$$

Każde uzyskanie kosztu dla wybranych przez program parametrów było wykonywane 30 razy w celu uzyskania średniej i wyeliminowania możliwości „anomalii” – testy wykonywały się ponad 27 godzin, uzyskano 3100 linii w excelu w formacie:

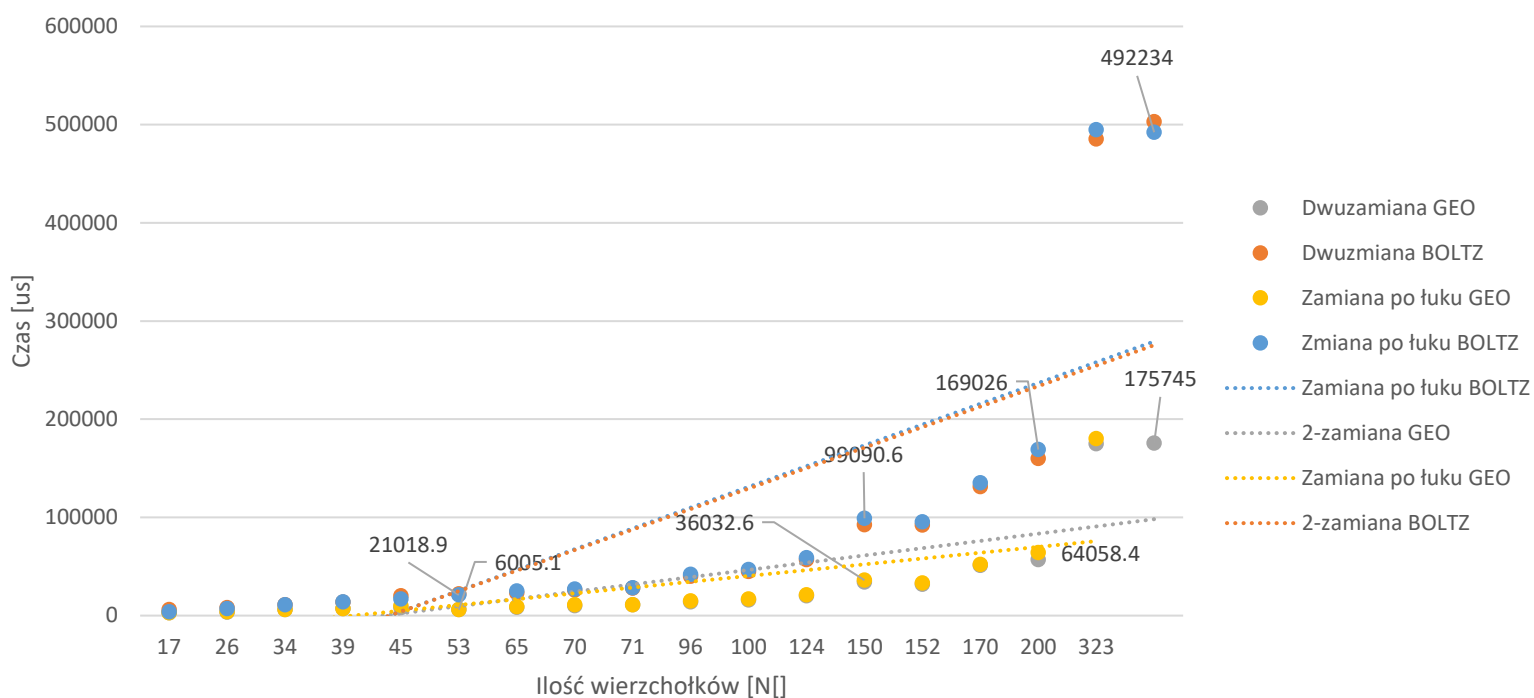
<Nazwa pliku> <Powtorzenia algorytmu> <Optymalny koszt> <Schemat chłodzenia>
<Sposób zamiany> <Długość epoki> <Temperatura startowa> <Współczynnik
wychładzania> <Czas n> <Koszt n> <Strata n> <Średnia strata> <Średni czas>

u_2319.txt;1;234256;boltzmann;quick;0;46380;boltzmann;121433;890811;280.272;
280.272;121433

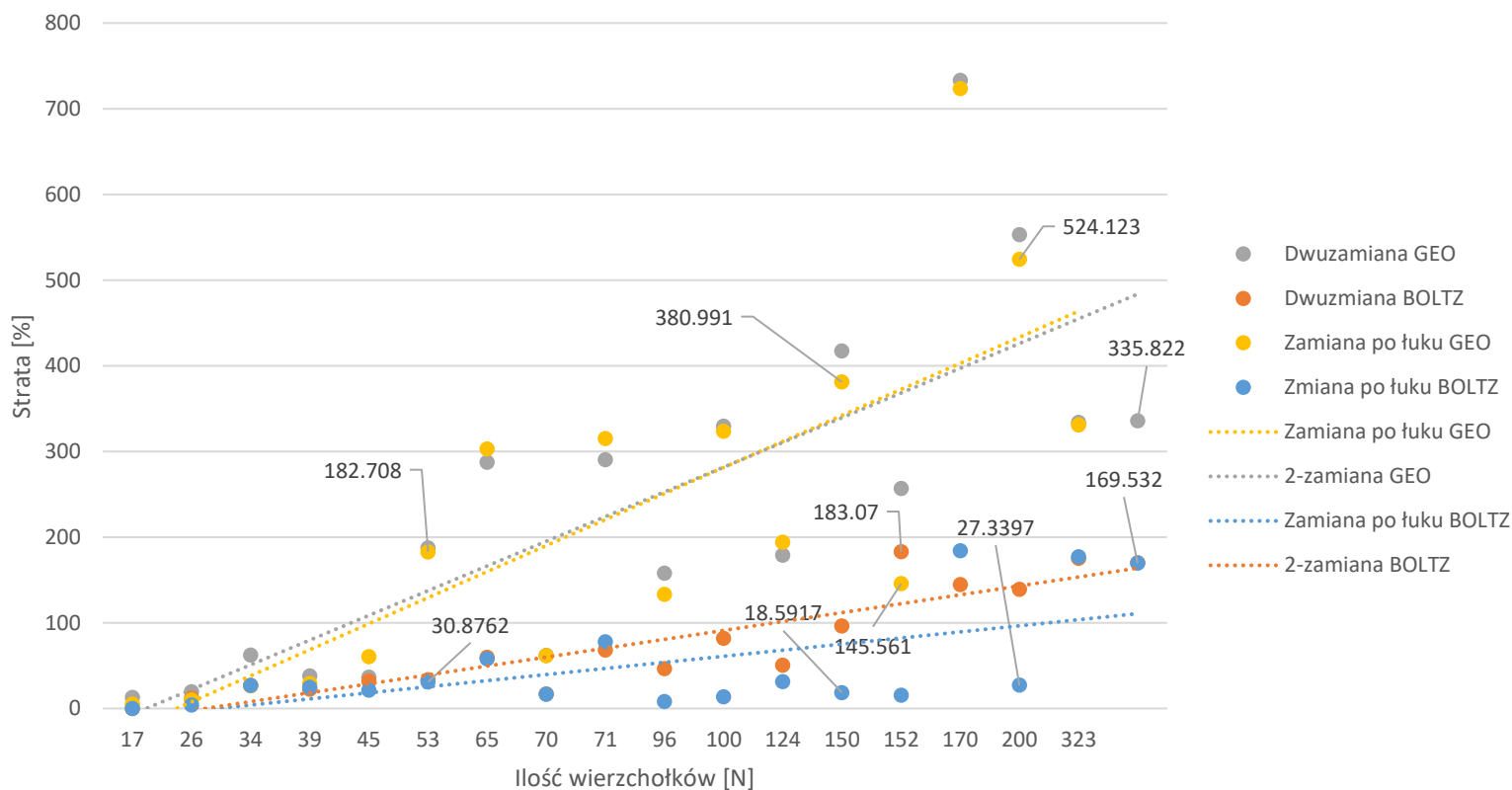
Link do pliku excel:

<https://drive.google.com/file/d/17a9Ao7pfWzTXfUttc82WotUQ3XPzvBex/view?usp=sharing>

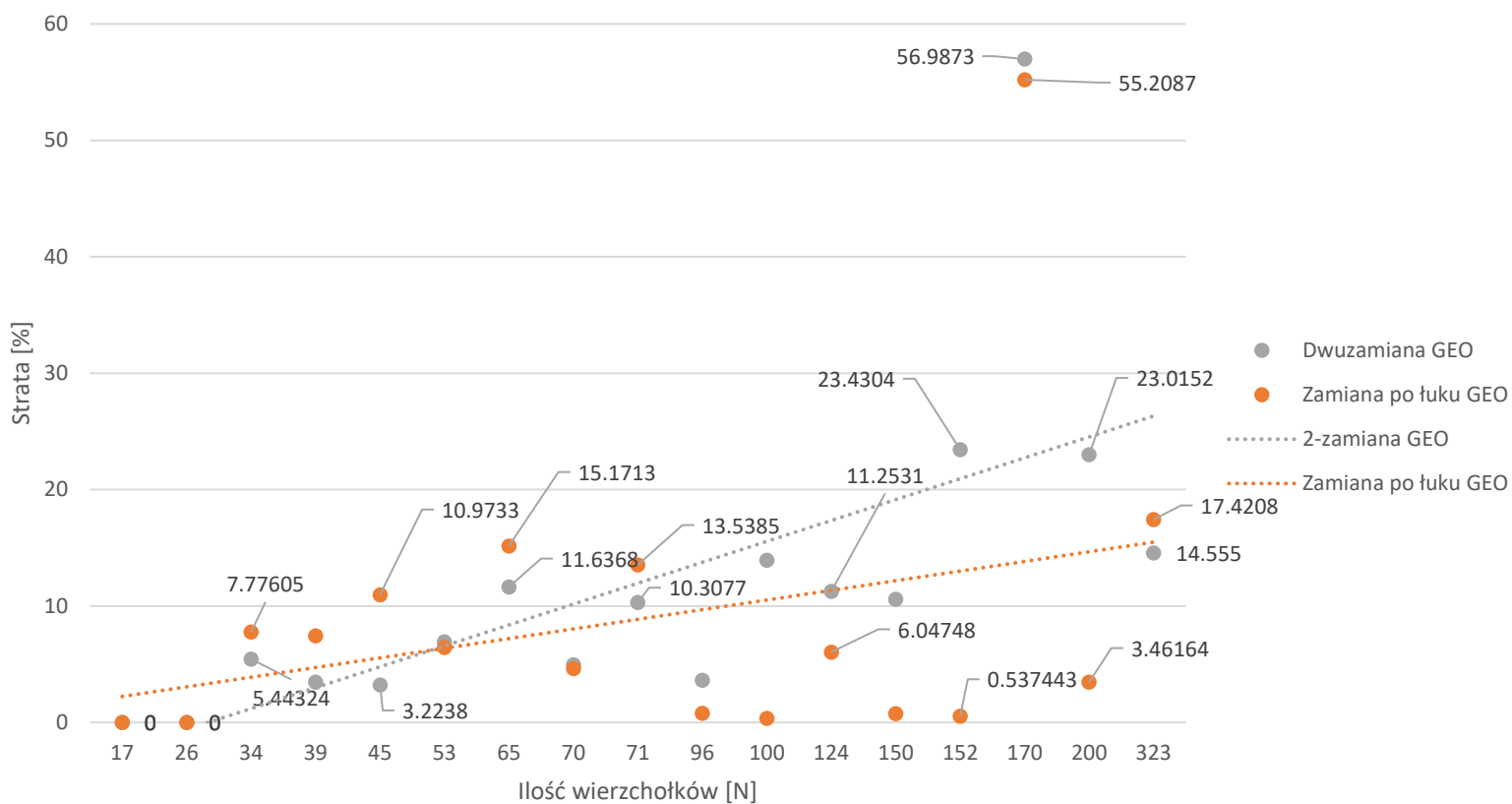
6. Wyniki

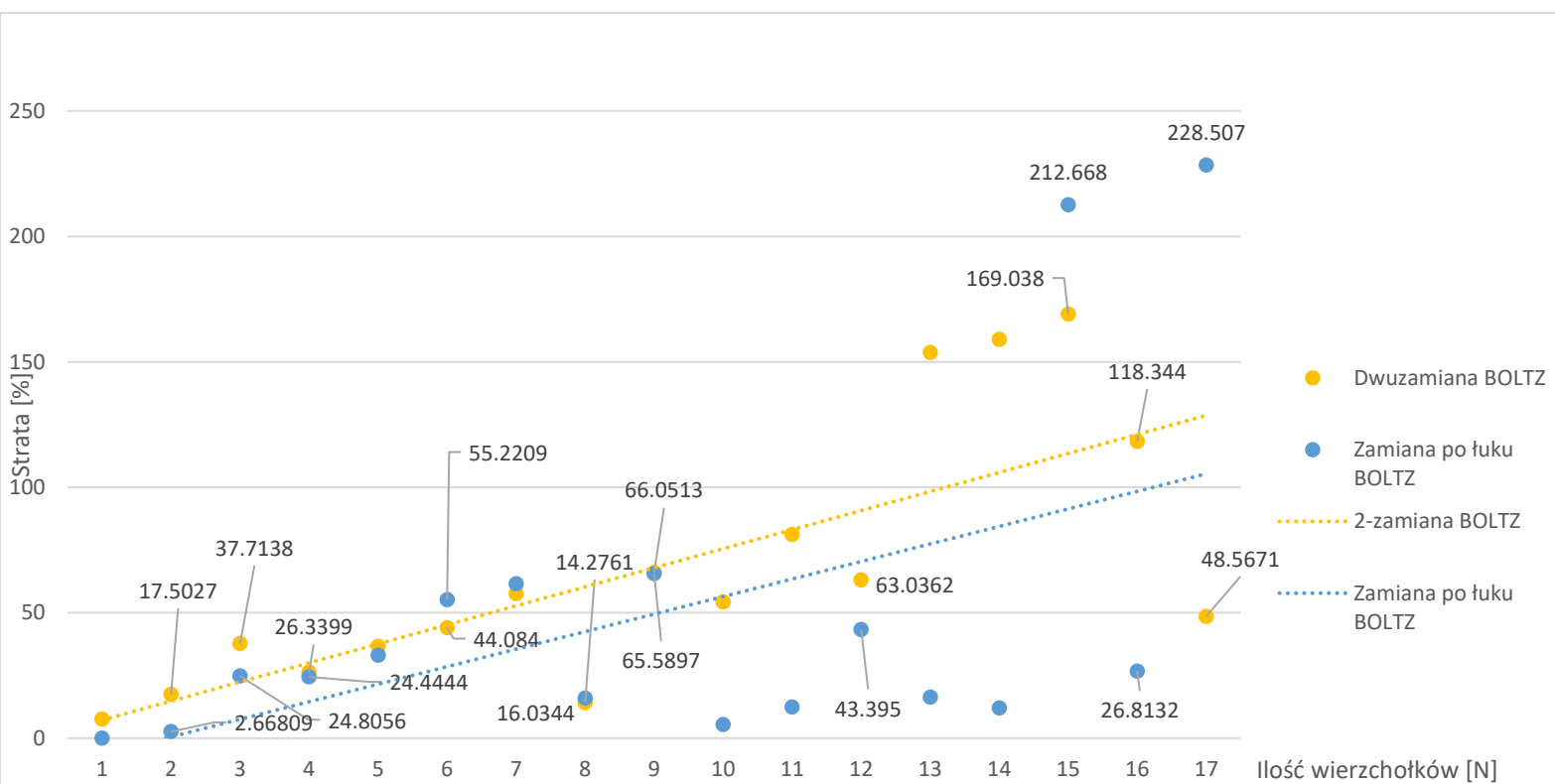
1. Czas wykonywania w zależności od ilości wierzchołków dla $T0 = 1000$ i $Cr = 0.999$, $Ep = 0$

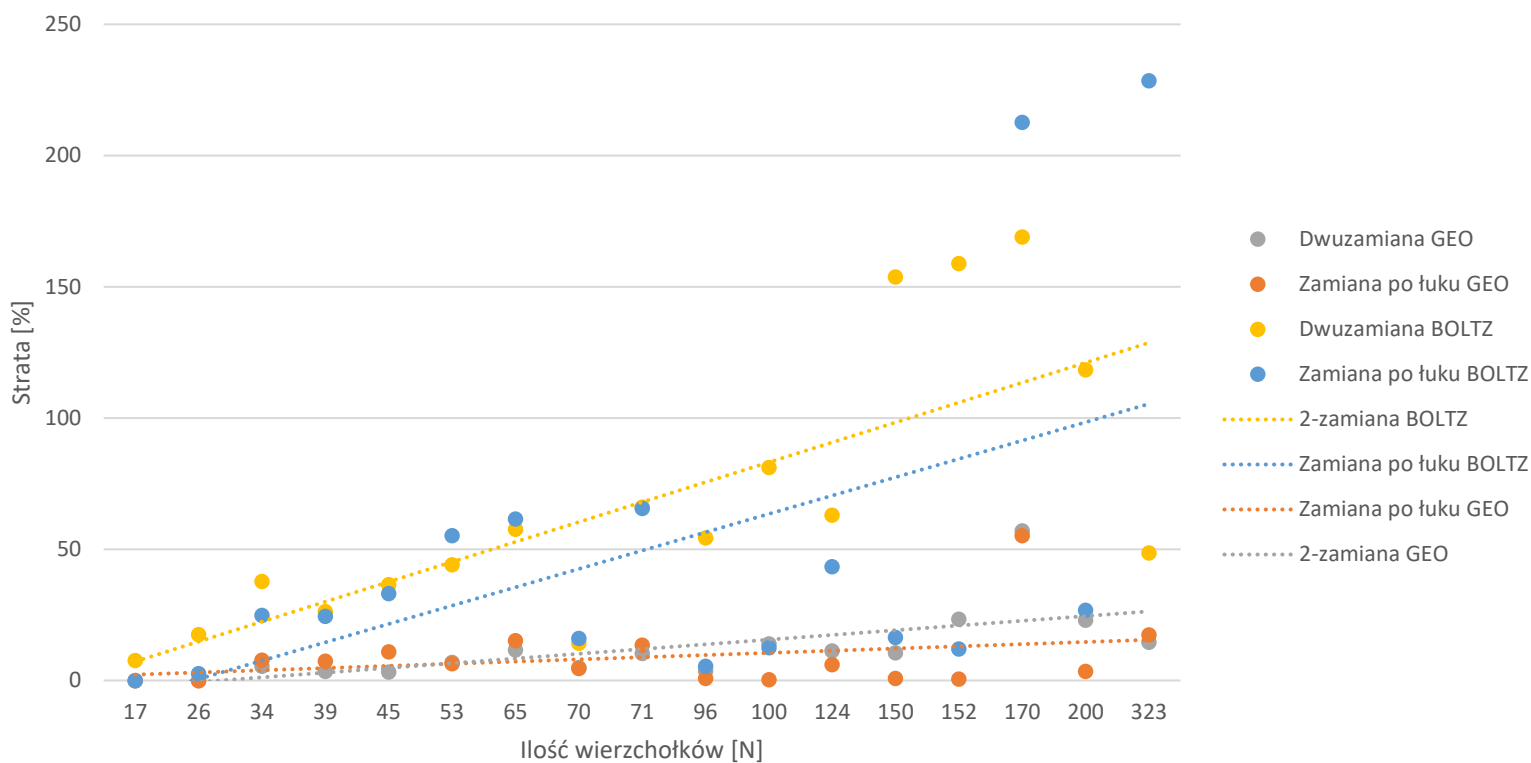
2. Straty w zależności od ilości wierzchołków dla $T_0 = 1000$ i $Cr = 0.999$, $Ep = 0$

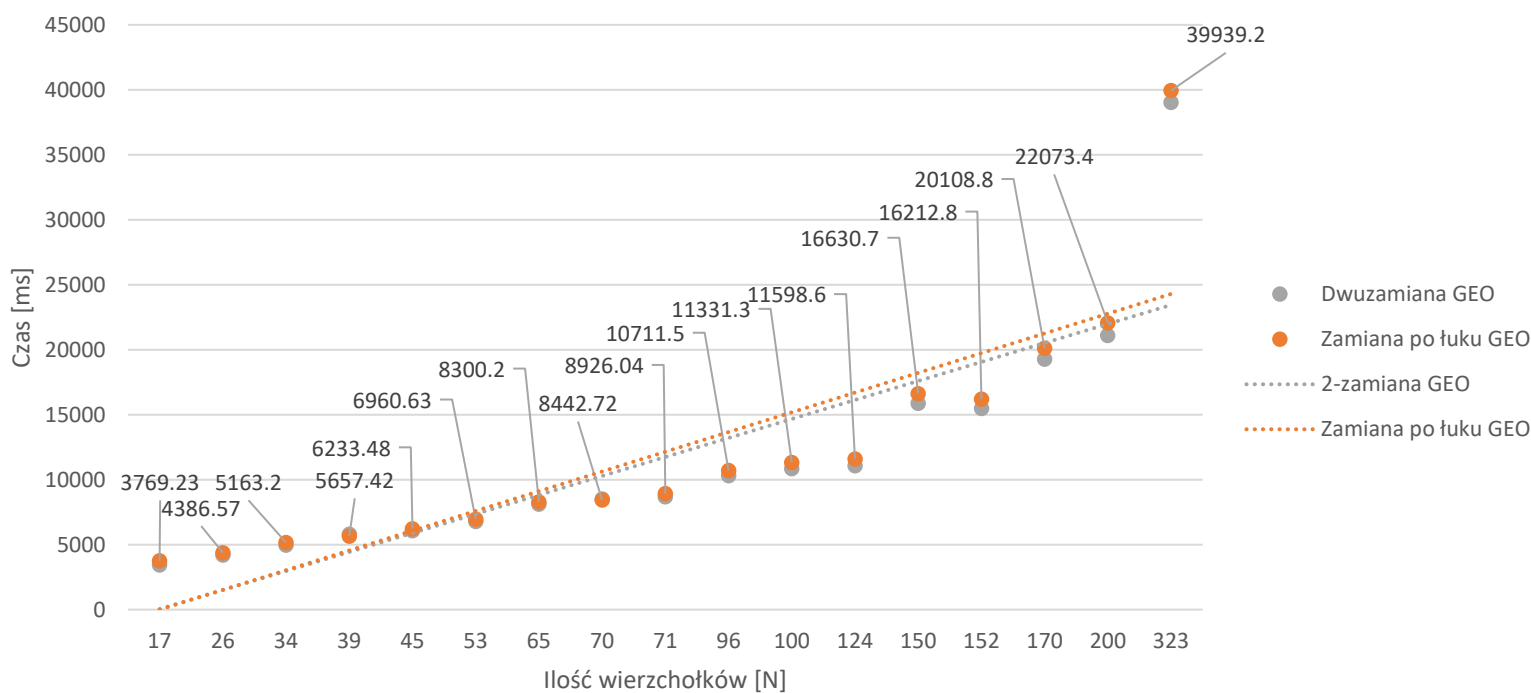
3. Strata w zależności od ilości wierzchołków dla $T_0=700$ *N i $Cr = 0.999999$, $Ep=0$ - chłodzenie geometryczne

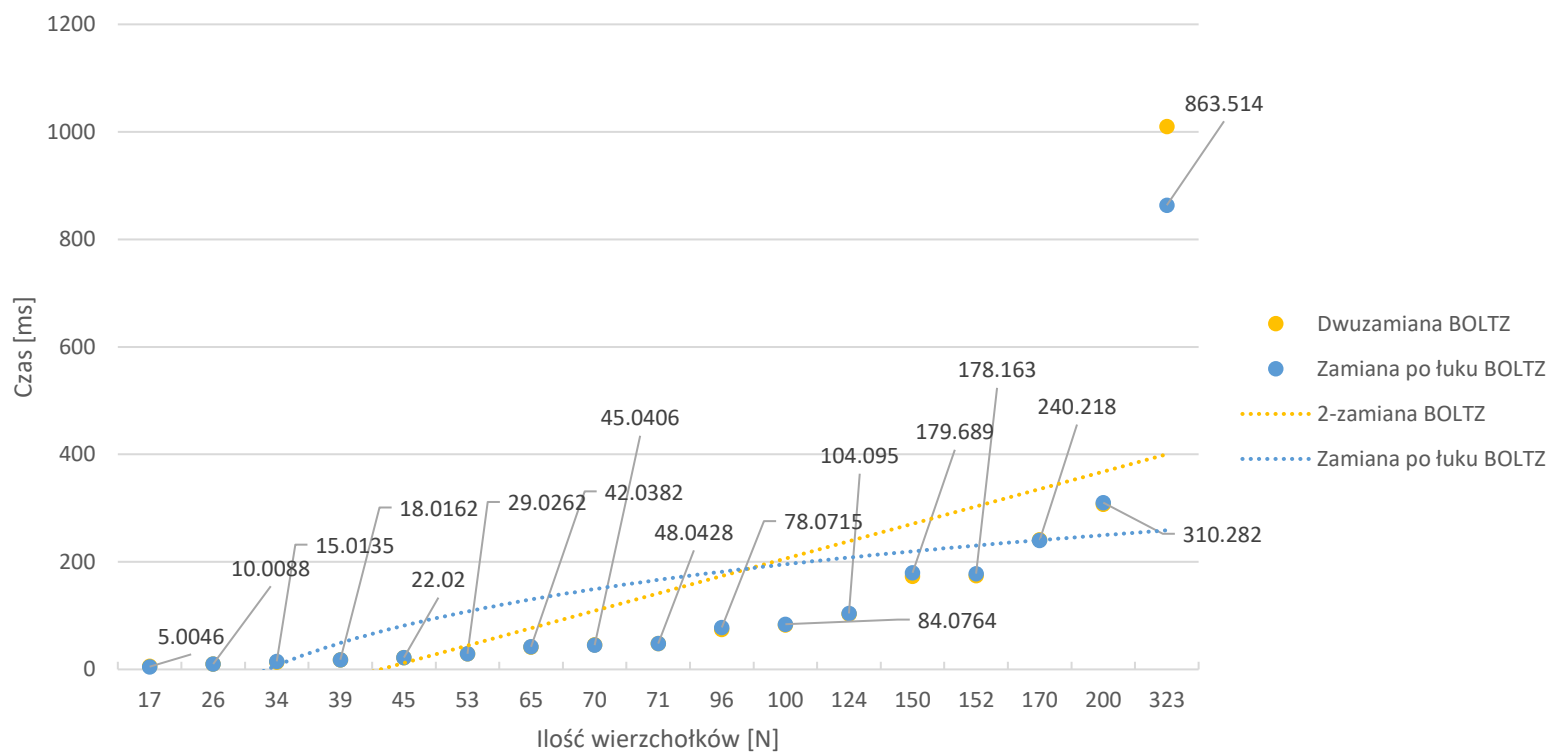
4. Strata w zależności od ilości wierzchołków dla $T_0=700$ *N i $Ep=0$ - Boltzmann

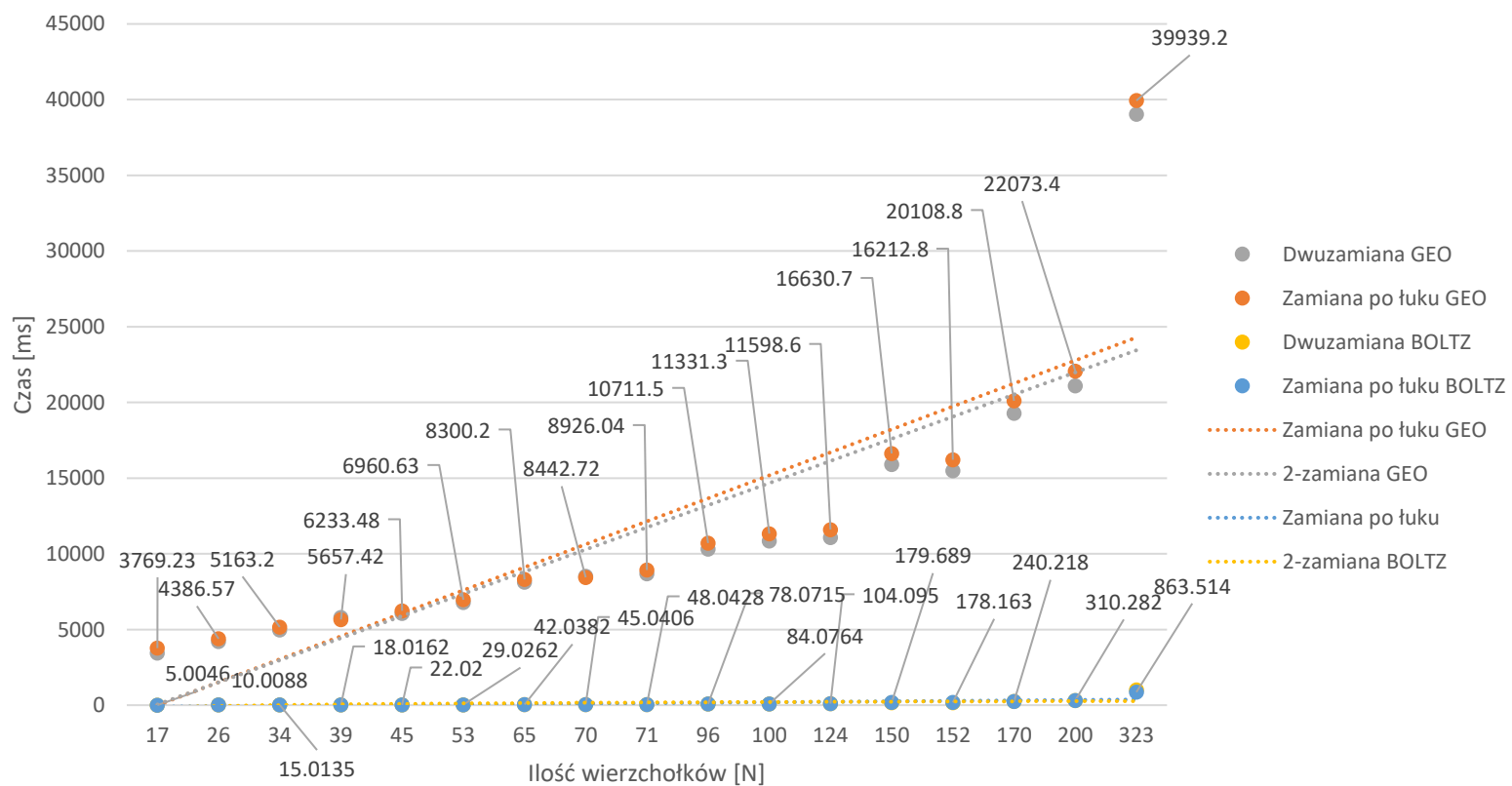
5. Strata w zależności od ilości wierzchołków dla $T_0=700 \cdot N$ i $Cr = 0.999999$, $Ep=0$

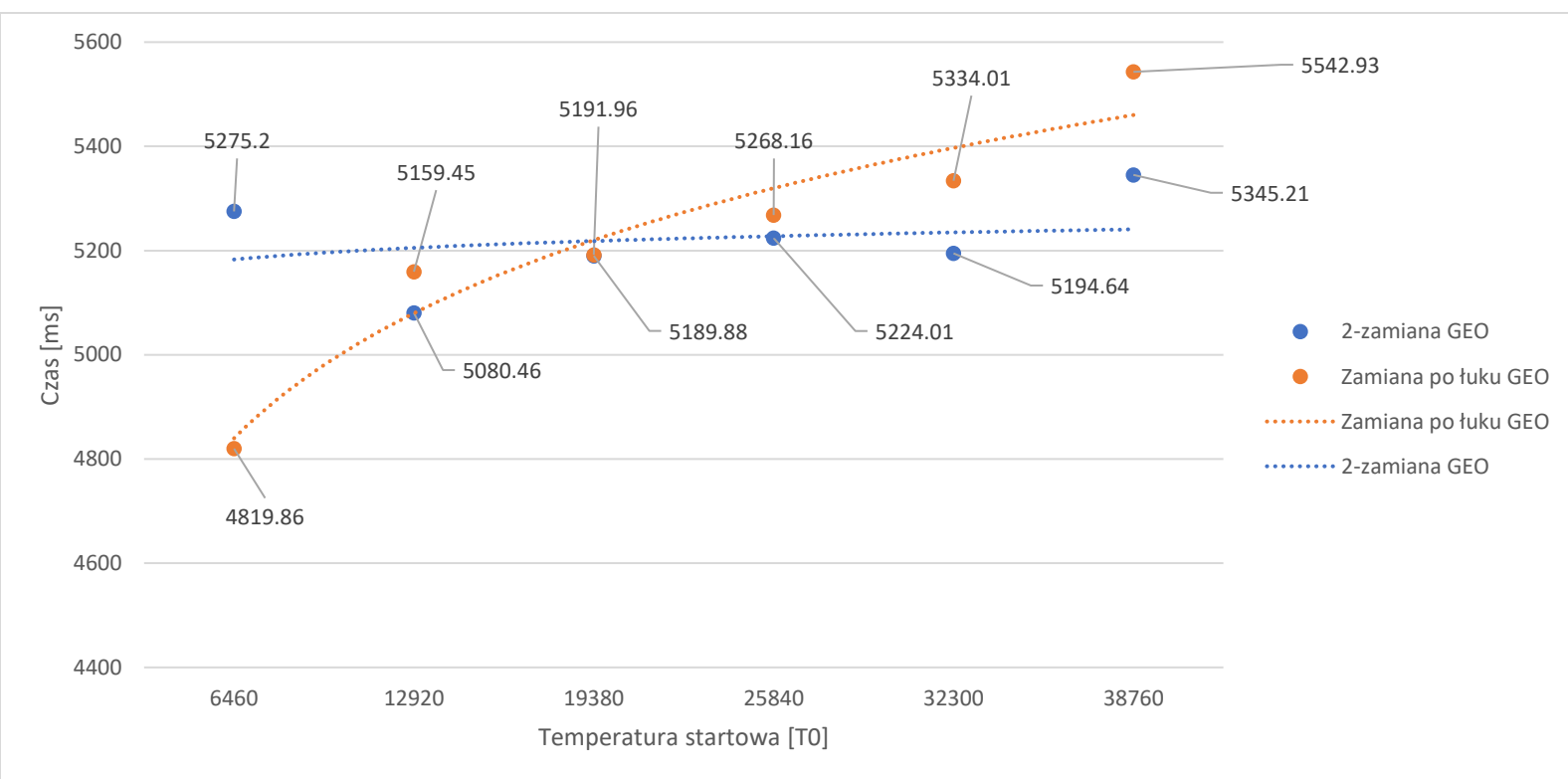
6. Czas wykonywania w zależności od ilości wierzchołków dla $T_0=700 \cdot N$, $Ep=0$ i $Cr = 0.999999$ - Chłodzenie Geometryczne

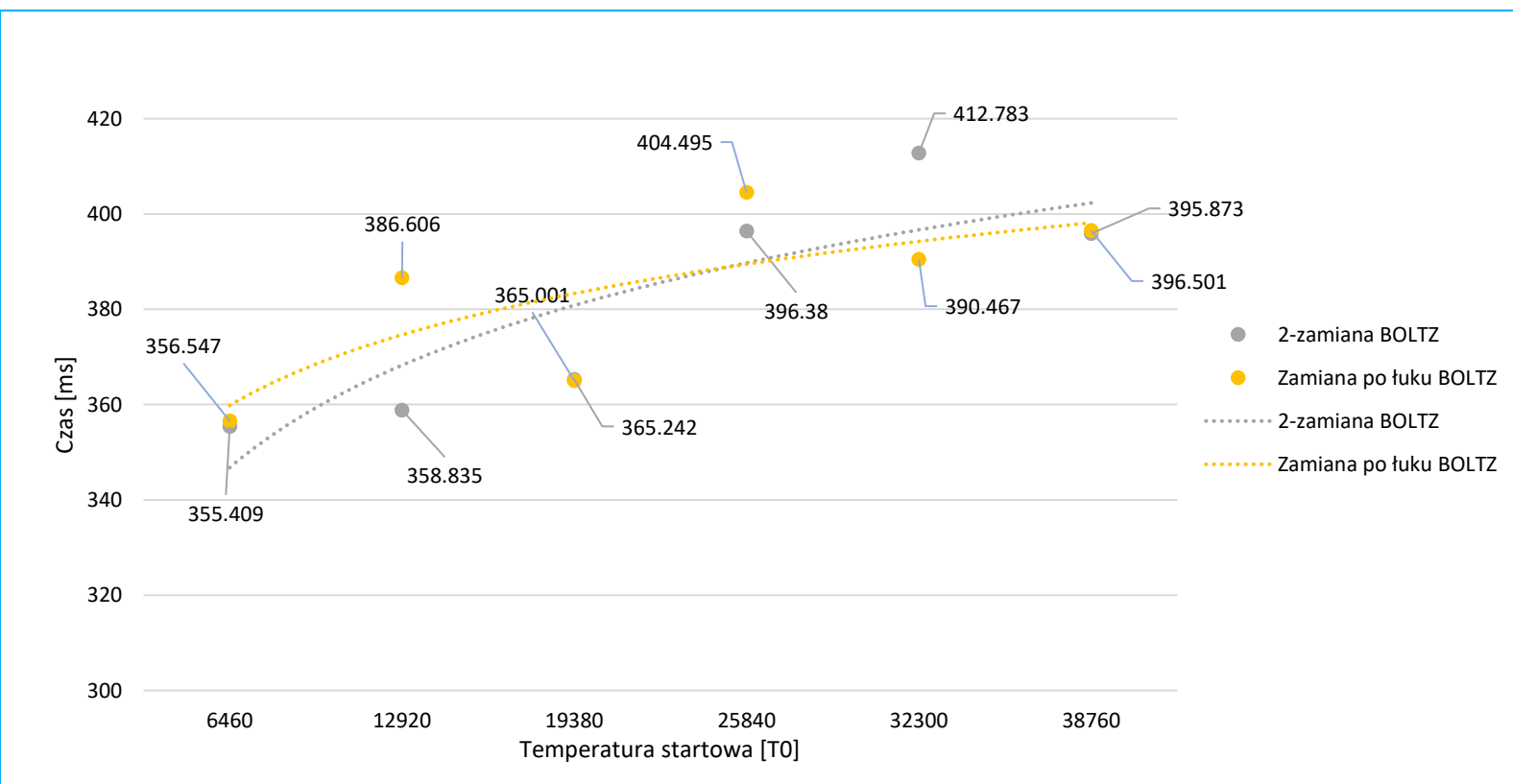
7. Czas wykonywania w zależności od ilości wierzchołków dla $T_0=700 * N$, $E_p=0$ - Chłodzenie Boltzmann

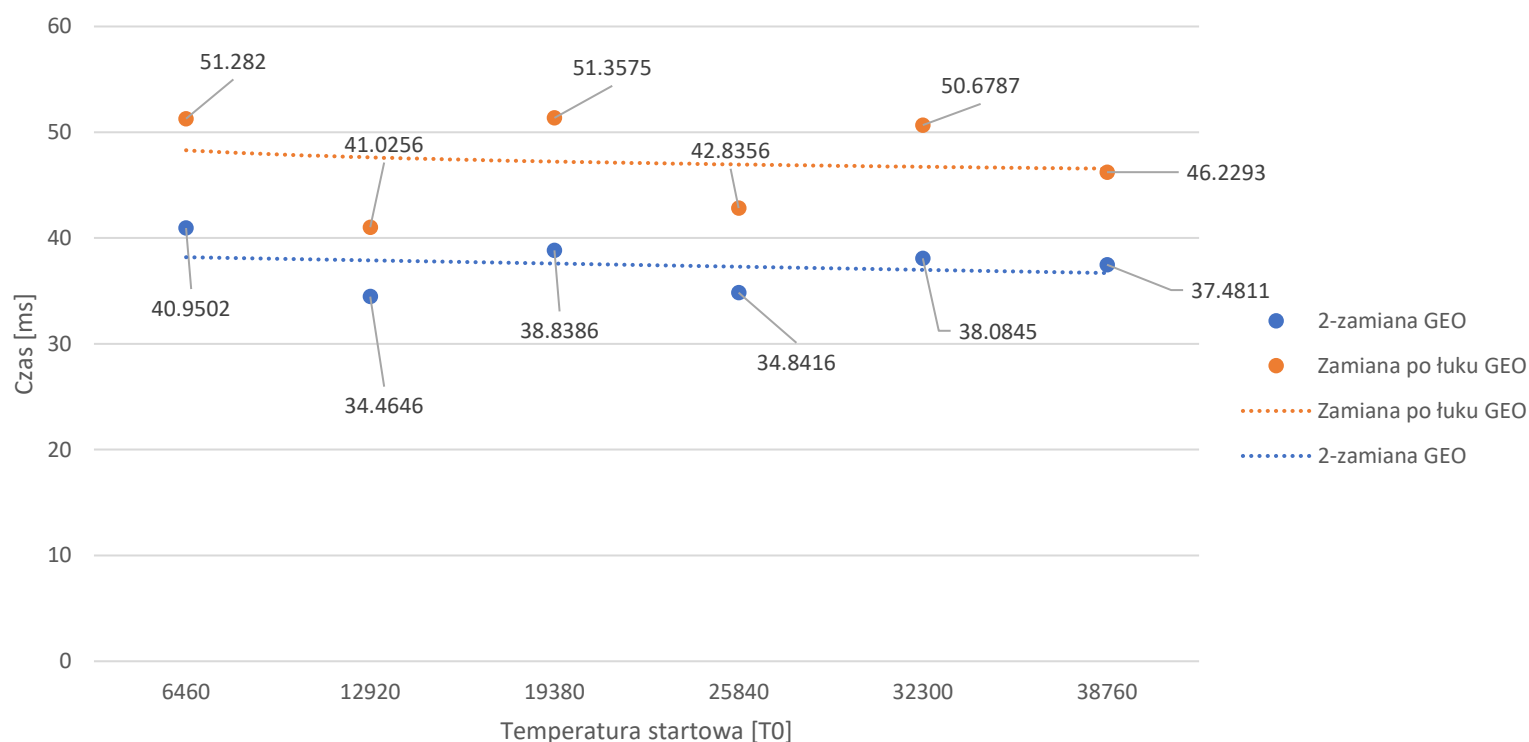
8. Czas wykonywania w zależności od ilości wierzchołków dla $T_0=700 * N$, $E_p=0$ i $Cr = 0.999999$

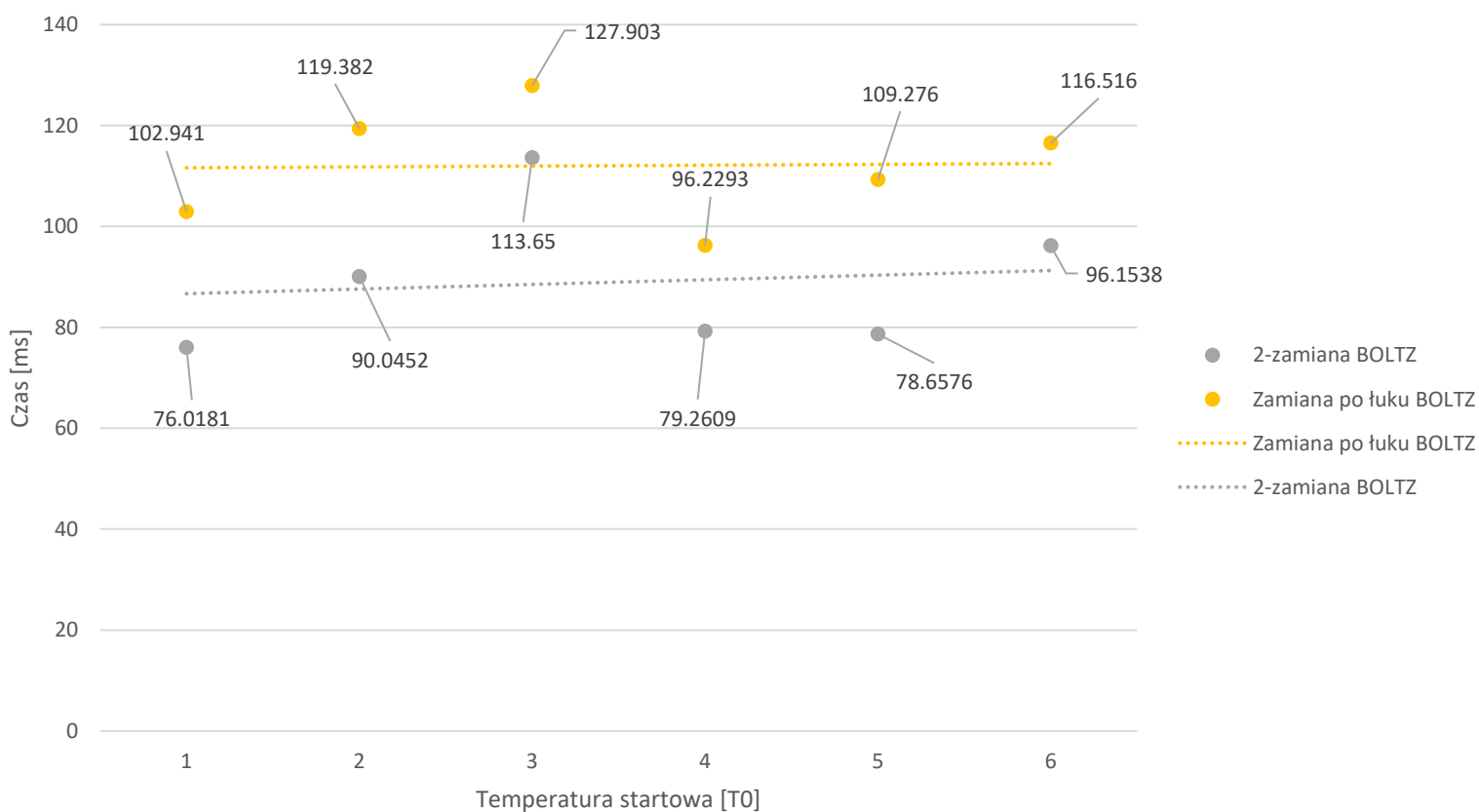
9. Czas dla pliku rbg323.atsp dla $Cr=0.999$, $Ep=10000$ w zależności od T_0

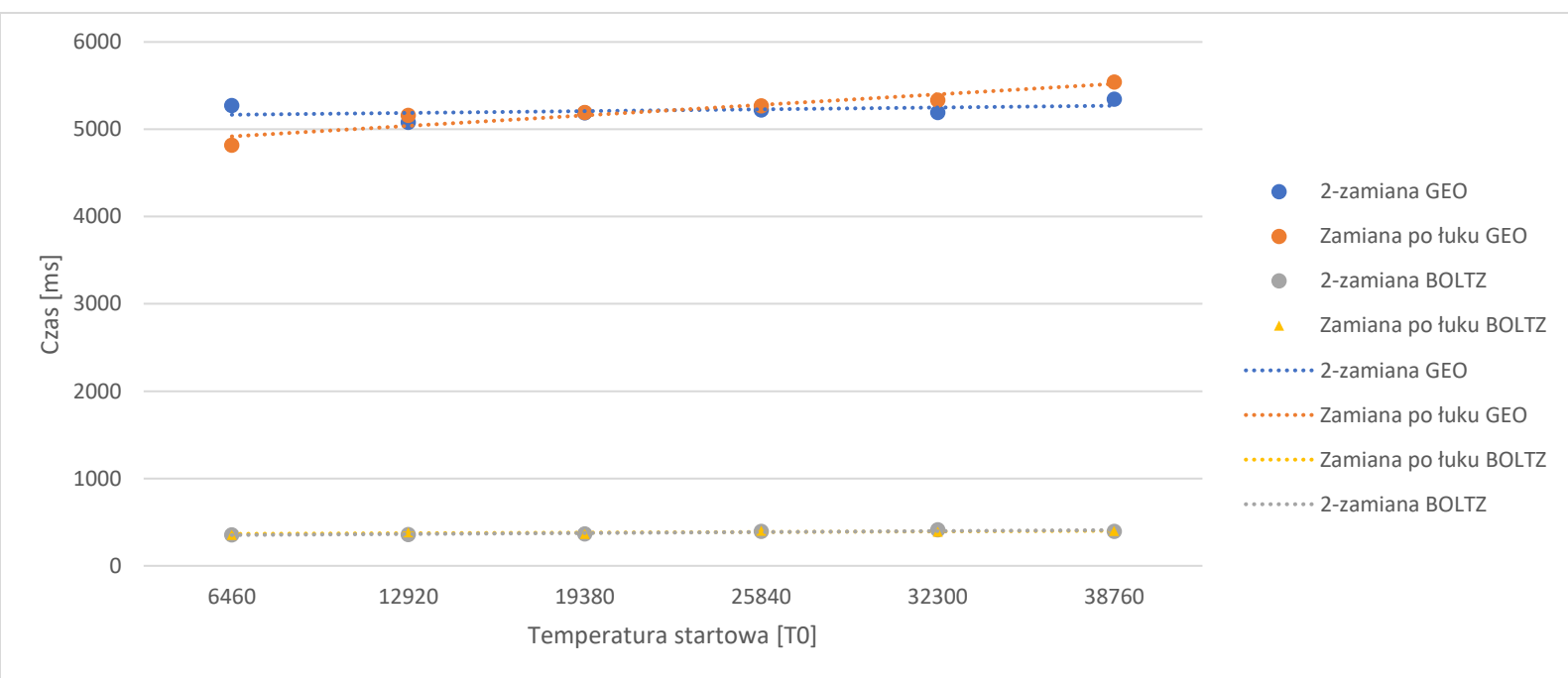
10. Czas dla pliku rbg323.atsp dla $Ep=10000$ w zależności od T_0

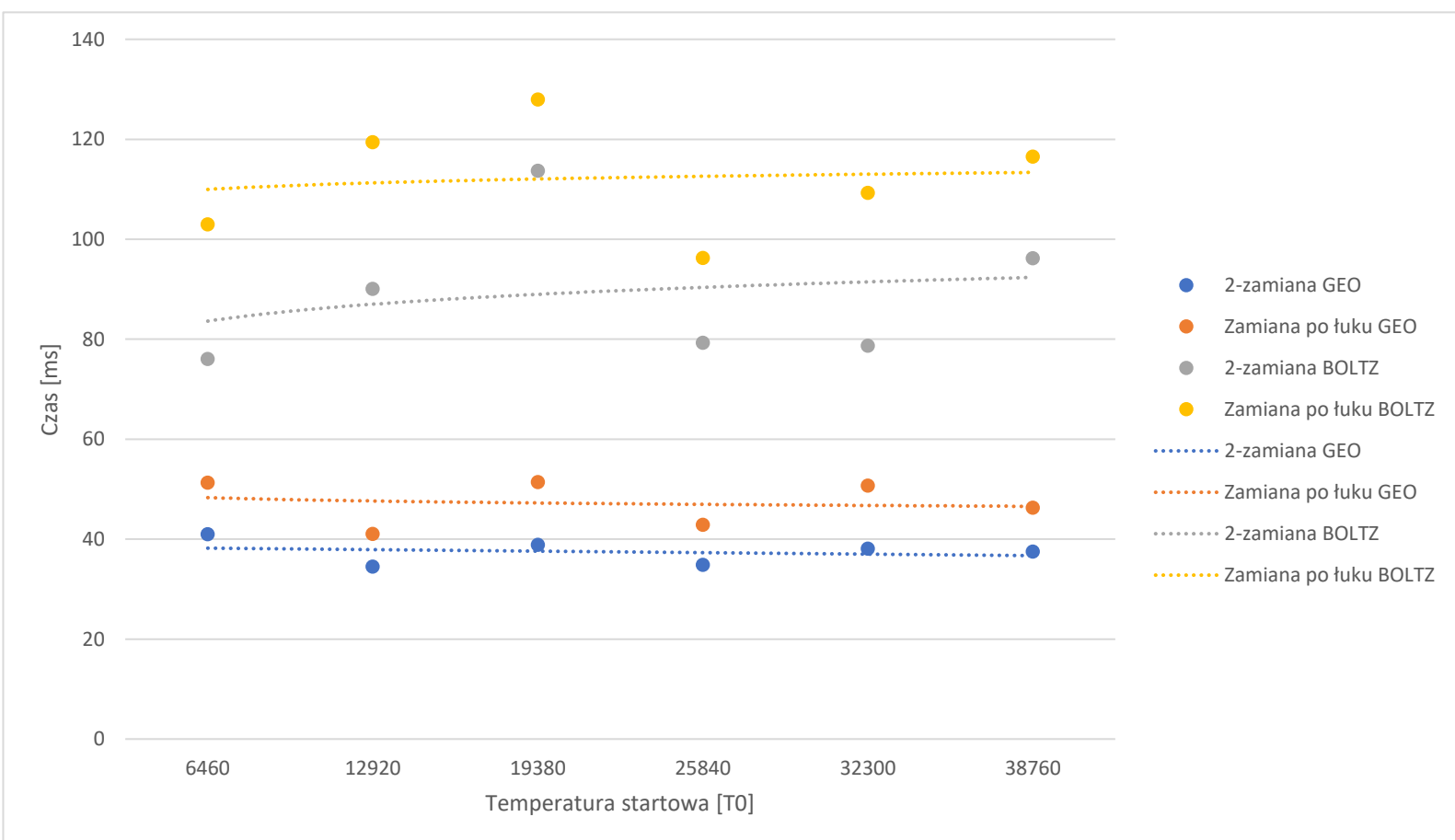
11. Straty dla pliku rbg323.atsp dla $Cr=0.999$, $Ep=10000$ w zależności od T_0

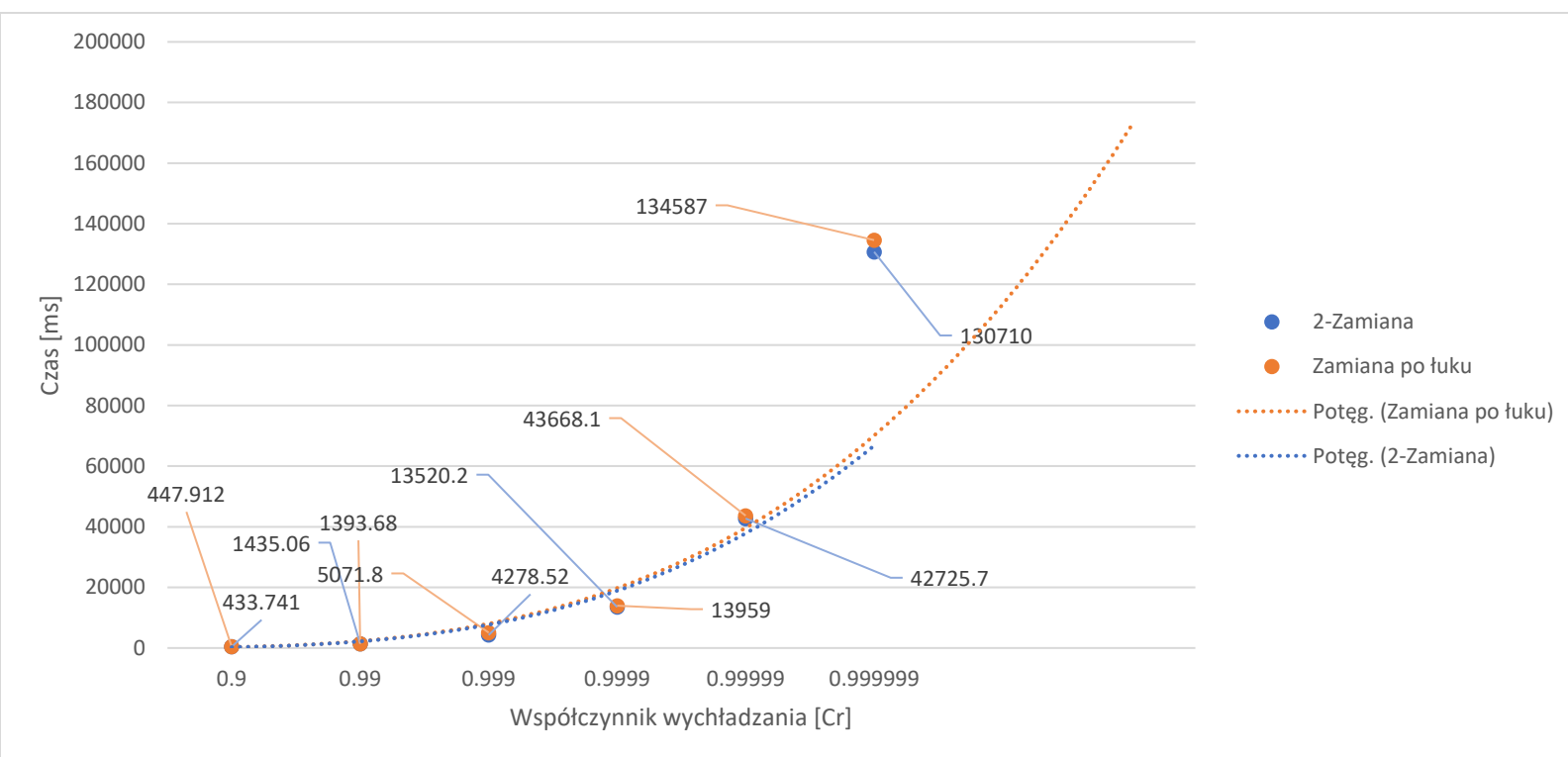
12. Straty dla pliku rbg323.atsp dla $Cr=0.999$, $Ep=10000$ w zależności od T_0

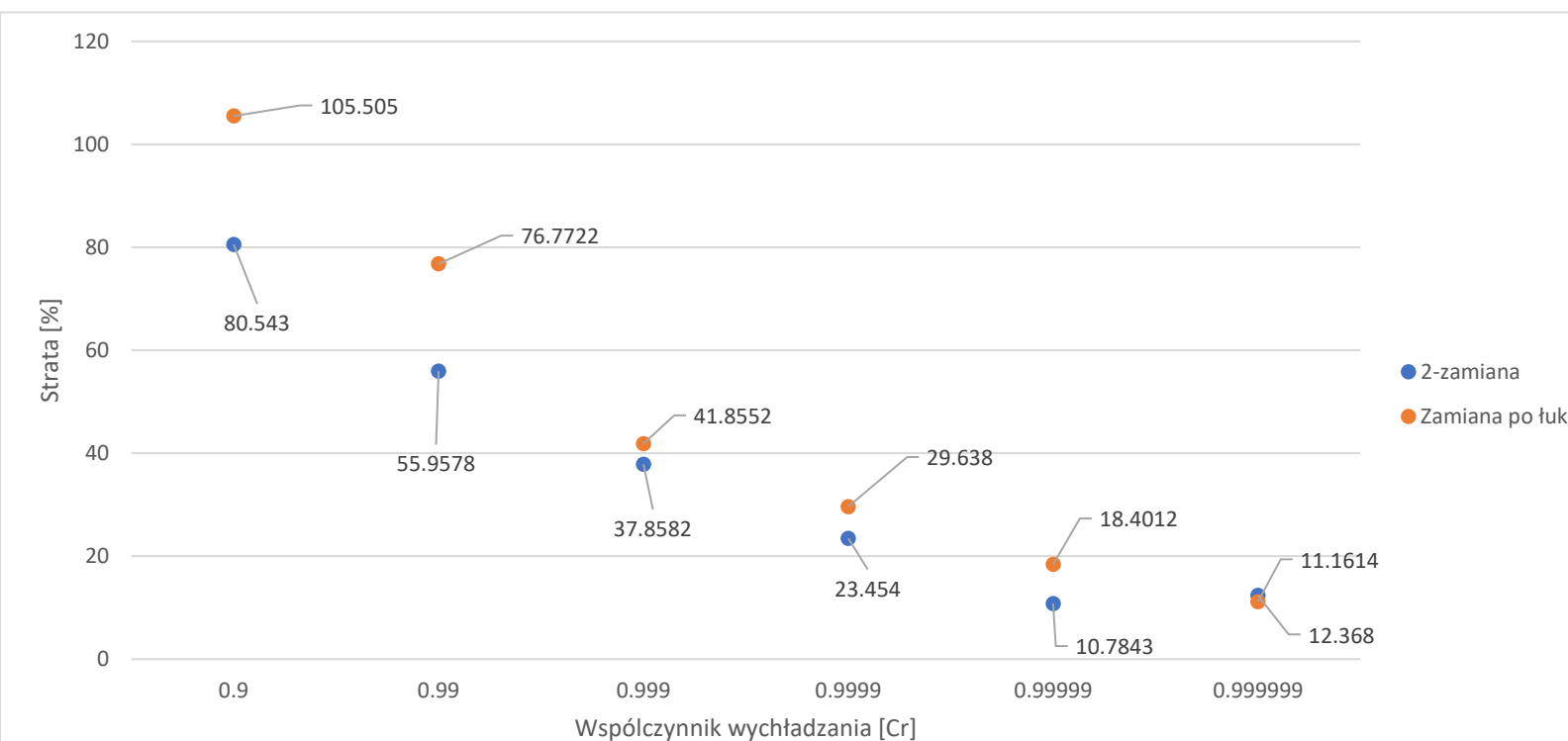
13. Czas dla pliku rbg323.atsp dla $Cr=0.999$, $Ep=10000$ w zależności od T_0

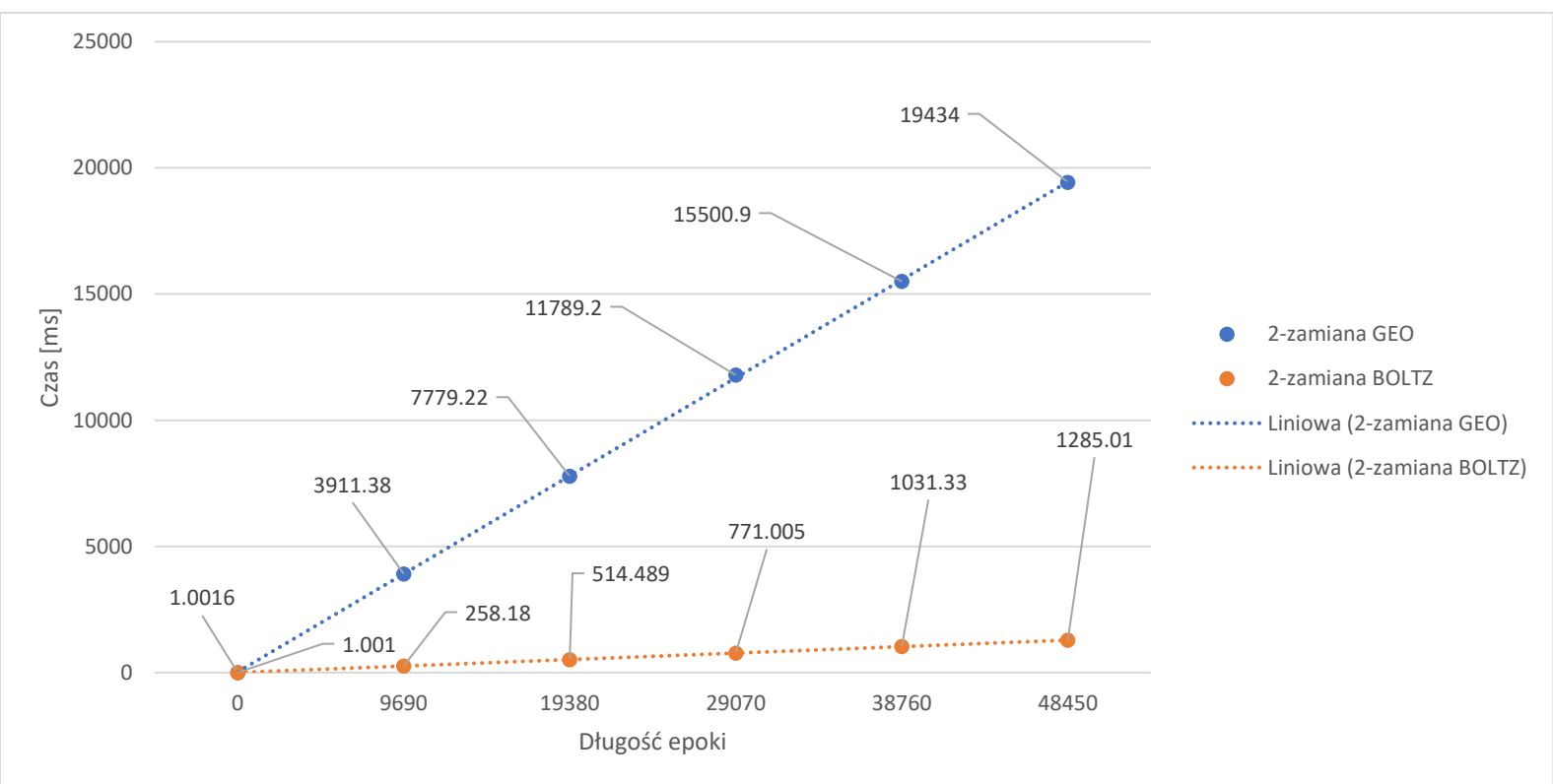
15. Straty dla pliku rbg323.atsp dla $Cr=0.999$, $Ep=10000$ w zależności od T_0

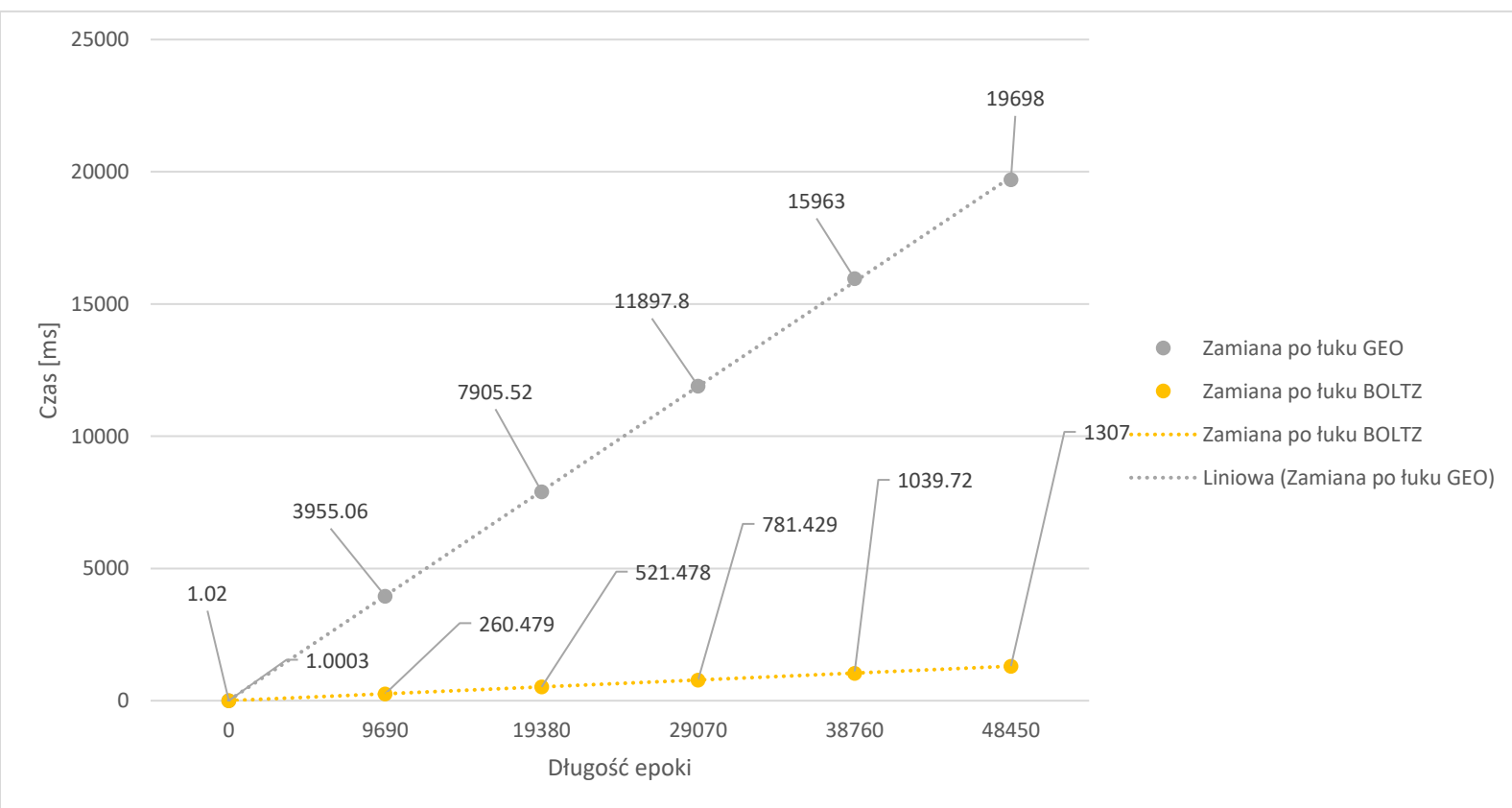
16. Zależność czasu wykonywania dla pliku *rbg323.atsp* od Współczynnika wychładzania dla $T_0=1250$ i $E_p=10000$

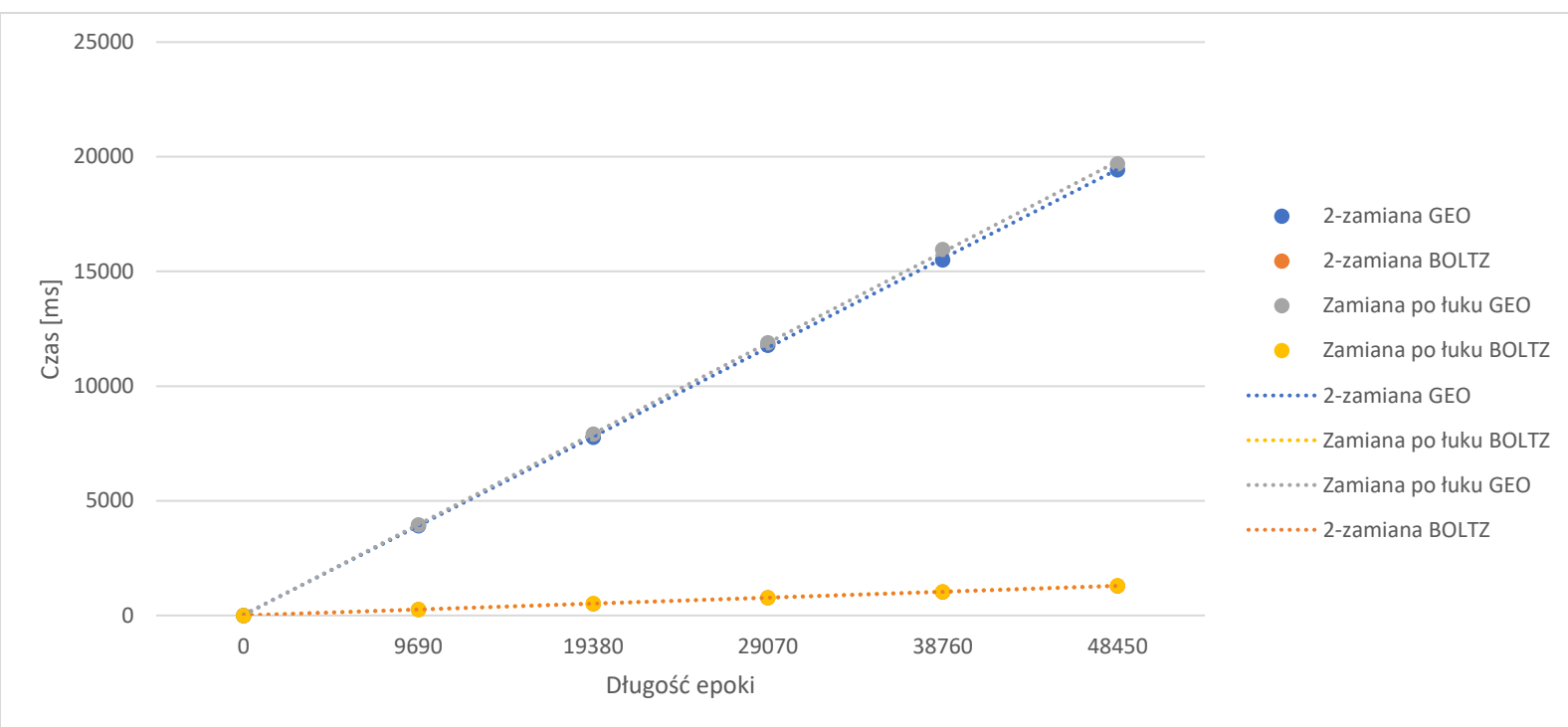
17. Zależność średniej straty dla pliku *rbg323.atsp* od Współczynnika wychładzania dla $T_0=1250$ i $E_p=10000$

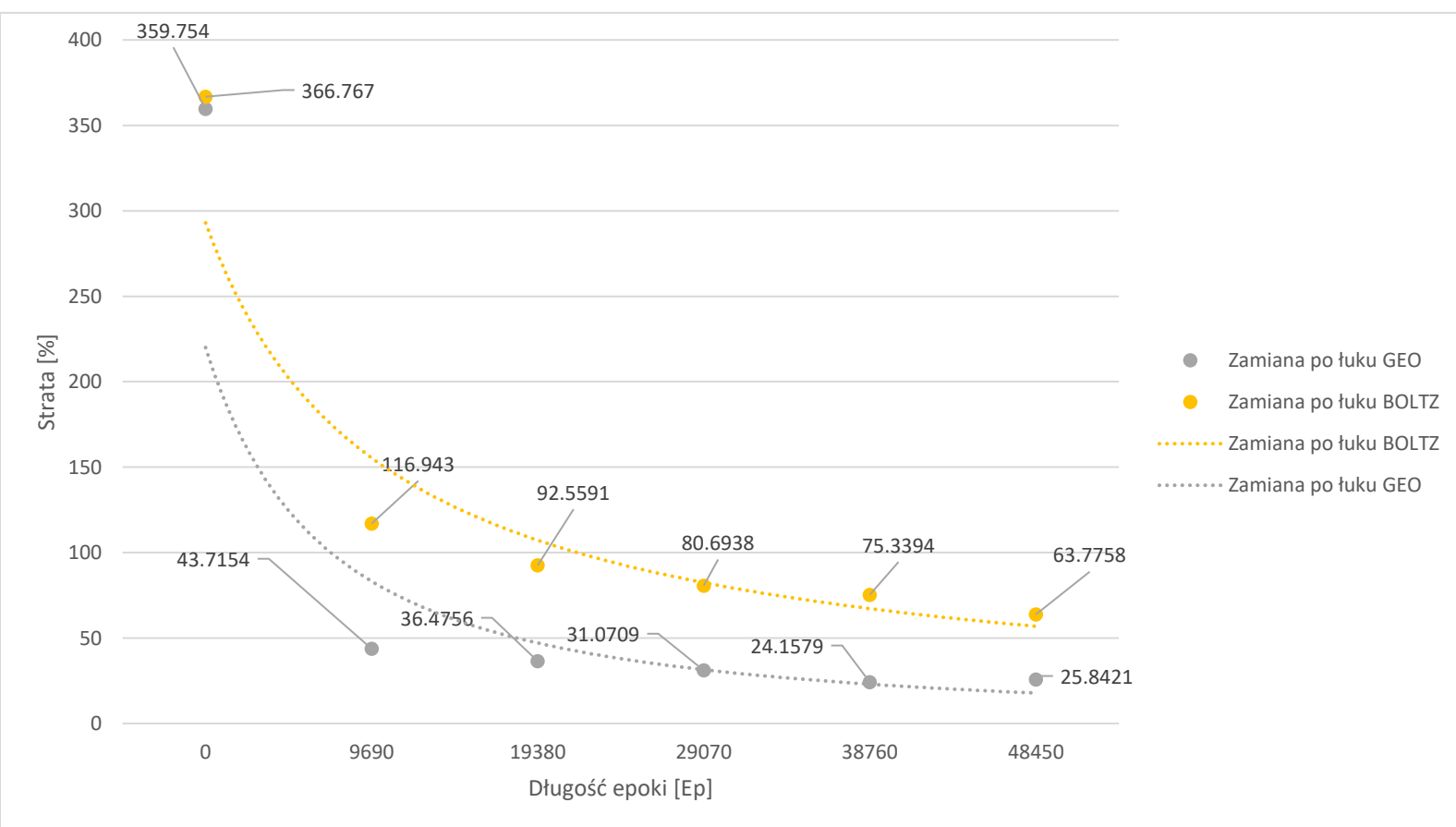
18. Zależność długości epoki do czasu dla pliku rbg323.atsp dla $Cr = 0.999$ i $T_0 = 1250$

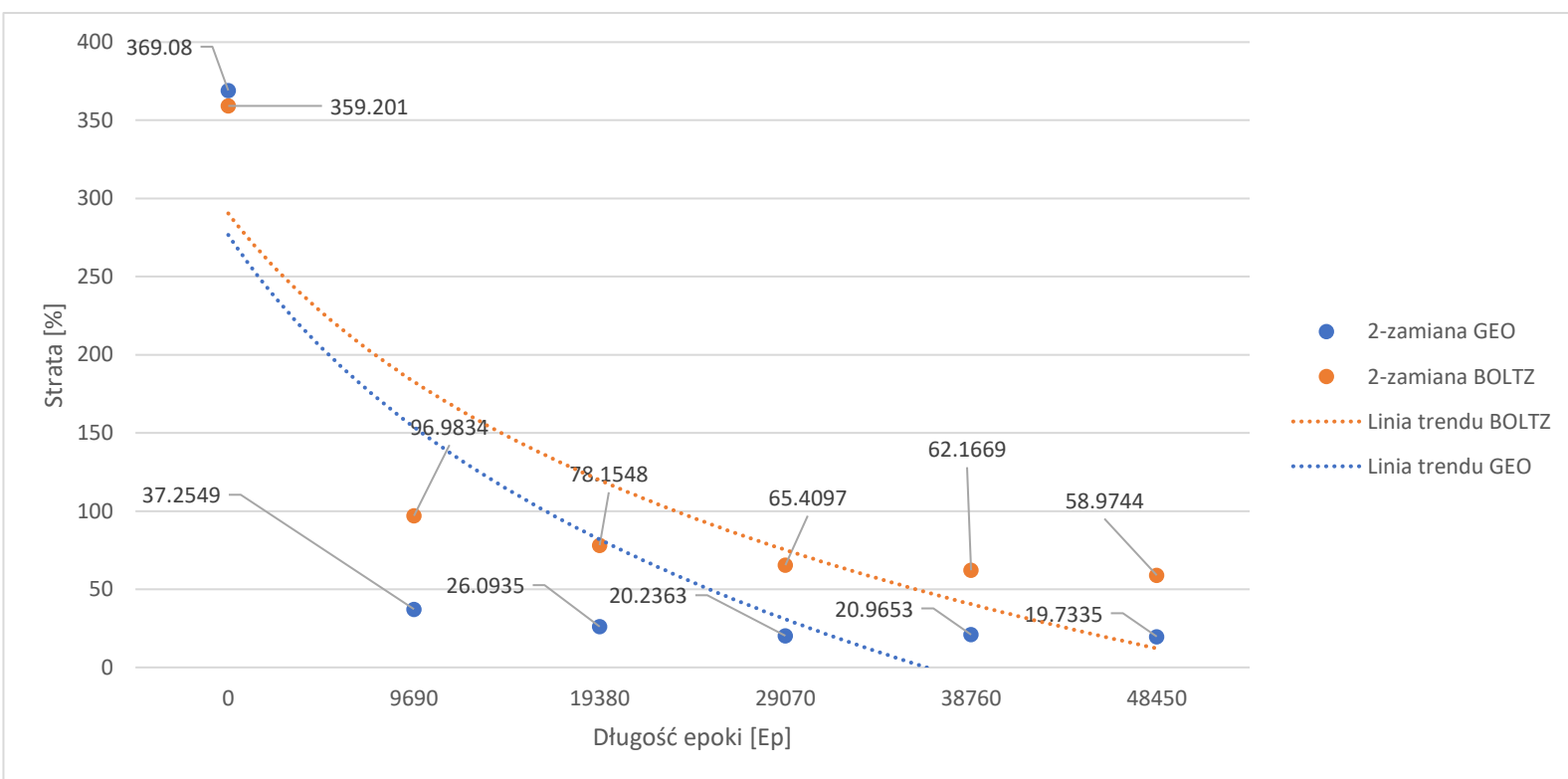
19. Zależność długości epoki do czasu dla pliku rbg323.atsp dla $Cr = 0.999$ i $T_0 = 1250$

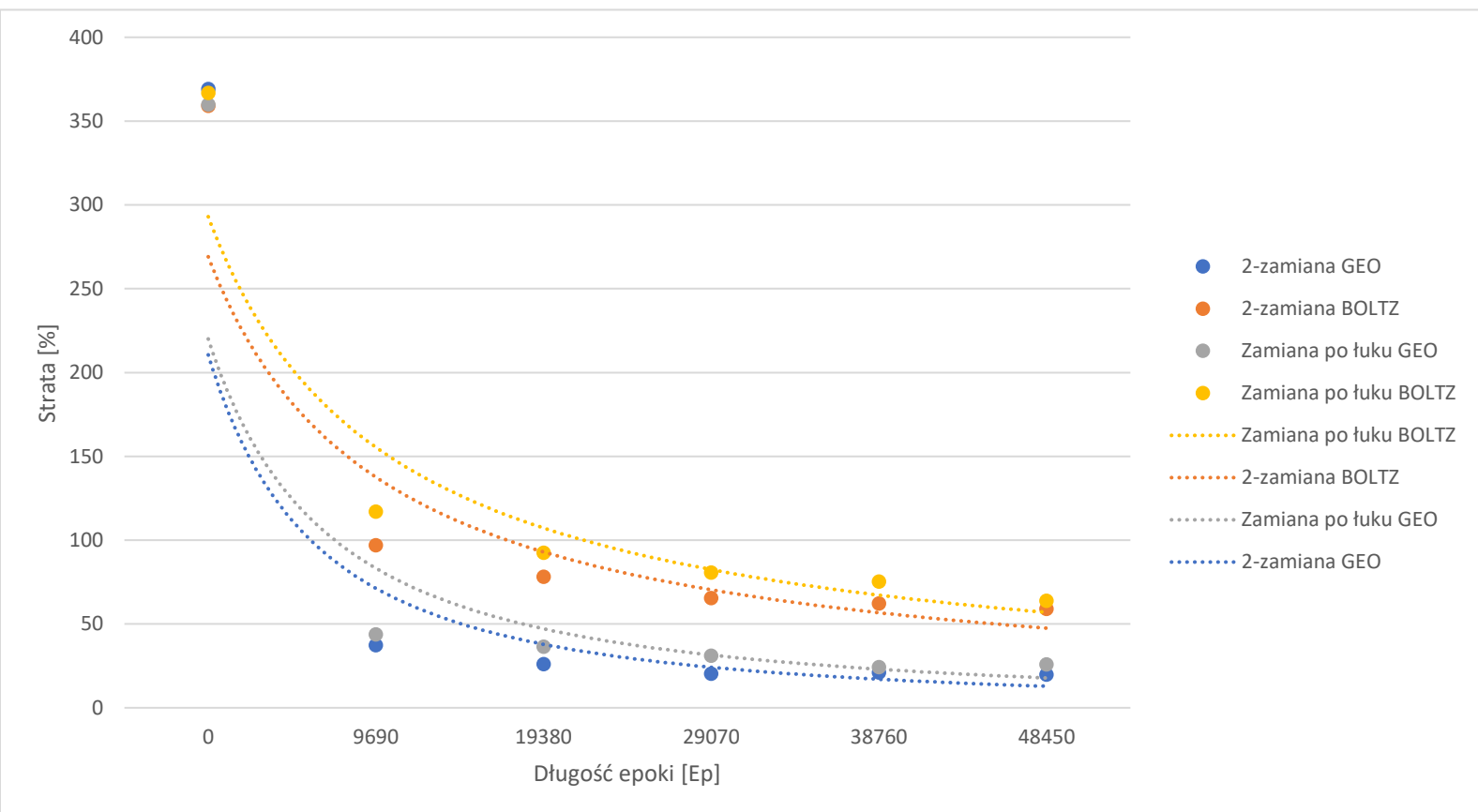
20. Zależność długości epoki do czasu dla pliku rbg323.atsp dla $Cr=0.999$ i $T_0=1250$

21. Zależność długości epoki do śr. straty dla pliku rbg323.atsp dla $Cr=0.999$ i $T_0=1250$

23. Zależność długości epoki do śr. straty dla pliku rbg323.atasp dla $Cr = 0.999$ i $T0 = 1250$

24. Zależność długości epoki do śr. straty dla pliku rbg323.atasp dla $Cr = 0.999$ i $T0 = 1250$

7. Analiza wyników i wnioski

Algorytm symulowanego wyżarzania działa znacząco szybciej od algorytmów, które zostały do tej pory zrealizowane. Jego złożoność zależy od dużej ilości zmiennych, takich jak temperatura początkowa, współczynnik wychładzania, długość epoki czy sam model wychładzania. Na powyższych wykresach widać, że każdy z parametrów istotnie wpływa na wynik i czas wykonania algorytmu, przy połączeniu odpowiednich parametrów możemy uzyskać dość dokładne wyniki nawet dla większych instancji. Dla pliku rbg323.atsp udało mi się uzyskać błąd na poziomie 12.91% przy czasie wykonania ok. 39 sekund przy parametrach $Cr = 0.999999$, $Ep = 38760$ i $T_0 = 226100$.

Dla czytelności wykresów wyniki zostały przedstawione jedynie na największej testowanej instancji, ale wyniki dla pozostałych są analogiczne, zawierające inne błędy czy anomalie, które nie wpływają istotnie na analizę danych.

Złożoność obliczeniowa dla stałych parametrów wejściowych oprócz wielkości instancji złożoność wynosi $O(n)$ (wykres 1), gdy bierzemy pod uwagę zmienną temperaturę początkową wynosi ona $O(\log(T_0))$ (wykres 8). Dodatkowo biorąc pod uwagę współczynnik wychładzania dla modelu chłodzenia geometrycznego złożoność wynosi $O(Cr^2)$ (wykres 16)

Biorąc pod uwagę długość epoki złożoność obliczeniowa algorytmu wynosi $O(Ep)$, jest liniowo zależna. (wykres 20)

Łącząc wszystkie parametry złożoność wynosi $O(n * \log(T_0) * Ep * Cr^2)$.

Gdzie:

n – wielkość instancji

T_0 – temperatura początkowa

Ep – długość epoki

Cr – współczynnik wychładzania

Analizując zastosowane metody wyboru rozwiązania w sąsiedztwie można zauważyć, że metoda 2-zamiany jest minimalnie szybsza i przynosi mniejsze straty, obydwie metody są metodami przeglądu sąsiedztwa typu greedy. (Wykresy 9, 16, 24).

Zastosowane metody chłodzenia wyraźnie różnią się dokładnością i potrzebnym czasem do uzyskania rozwiązania. Metoda Boltzmanna jest wyraźnie szybsza, ale dużo mniej dokładna. Najlepszy wynik dla Boltzmanna dla pliku rbg323.atsp jaki udało mi się uzyskać to średnia strata na poziomie 47.98% w czasie ok. 1.03s, wyniki o takim samym błędzie udało mi się uzyskać również metodą geometryczną, ale w czasie ok. 4s – ale co ciekawe dla innych parametrów metoda geometryczna uzyskuje błąd dla tego pliku ok. 13% w czasie ok. 3.9s. Metoda geometryczna ma więcej parametrów, więc ciężiej znaleźć te optymalne, które dadzą dobry wynik w odpowiednim czasie. Skumulowane wyniki można sprawdzić pod linkiem podanym w sekcji procedura badawcza. (Wykresy 24, 23, 21, 19)

Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że najlepszym sposobem na wybór metody początkowej jest dostosowanie jej do wielkości instancji, w przypadku statycznej temperatury dla każdej instancji możemy zaobserwować, że wyniki dla coraz większych instancji i tej samej temperatury są coraz gorsze, a jeżeli uzależnimy jej wybór od wielkości instancji to wtedy błąd jest dużo mniejszy, kosztem czasu wykonania algorytmu.

Analogicznie do wyboru temperatury początkowej działa wybór współczynnika wychładzania dla metody geometrycznej, im większy jest tym mniejsze błędy uzyskujemy, kosztem czasu. (Wykresy 1, 2, 3, 4)

Długość epoki określa długość wewnętrznej iteracji pętli, dla wysokiej temperatury długa epoka może utrudnić nam wybór poprawnego rozwiązania, ponieważ będzie częściej akceptować te gorsze, natomiast dla mniejszych temperatur może ułatwić zadanie, ponieważ przed zaakceptowaniem rozwiązania będziemy wielokrotnie je sprawdzać z małą szansą na zaakceptowanie gorszego, w obu przypadkach czas działania algorytmu się zwiększa. (*Wykresy 18-24*)